

Školské lavice do výrobných hál

Pri zavádzaní duálneho vzdelávania je potrebná súhra štátu i súkromného sektora

Jednou z tém pripravovaného zákona o odbornom vzdelávaní je duálne vzdelávanie. Ministerstvo školstva vedy, výskumu a športu SR nedávno vyslovilo spokojnosť s dohodou o posilnení kompetencií štátu v procese certifikácie pracovísk, na ktorých sa má realizovať odborná výučba, a rozložení zodpovednosti za duálne vzdelávanie, ktorá nezostane výhradne na pleciach stavovských a profesijných organizácií. Minister školstva Juraj Draxler osobitne vyzdvihol „ukážkovú spoluprácu medzi štátnym a súkromným sektorom“ a vyslovil pranie, aby fungovala aj v iných oblastiach. O ďalších krokoch, ktoré môžu práve z tohto pohľadu urýchliť duálne vzdelávanie, sa EPPP rozprávalo s Andrejom Huttom, predsedom predstavenstva spoločnosti Newport Group, a. s.

Aké sú hlavné prekážky toho, že inštitucionálne riadené, legislatívne usmernené a správne financované duálne vzdelávanie na Slovensku dosiaľ nefunguje?

V prvom rade si musíme uvedomiť, že systém duálneho vzdelávania funguje v nemecky hovoriacich krajinách desiatky rokov a prešiel mnohými stupňami vývoja až do dnešnej podoby. Predstava, že tento systém dokážeme prevziať a univerzálne aplikovať na naše prostredie, je mylná. V možnostiach Slovenska je zavedenie elementov duálneho vzdelávania napasovaných na naše legislatívne prostredie a organizácie, ktoré na ňom budú participovať. Tento proces sa momentálne prostredníctvom zákona o odbornom vzdelávaní a celospoločenskej diskusii aj deje. Je však potrebné nájsť a inštitucionalizovať subjekty, ktoré sa budú podieľať na zavádzaní noriem a vzorov vzdelávania, kontroly a vyhodnocovania potrieb priemyslu a budú na to disponovať dostatočnými personálnymi kapacitami.

V diskusiách o duálnom vzdelávaní sa objavili dva návrhy – jeden hovorí o vzdelávaní výlučne v odborných školách, druhý systém stavia na ťažisku vzdelávania mimo školy v tzv. certifikovaných pracoviskách. Môžu sa uplatniť obidva systémy, napríklad v závislosti od typu školy, resp. odboru?

Niektoré podniky sa aj u nás venujú podnikovému vzdelávaniu. Ide väčšinou o pilotné a individuálne projekty vychádzajúce z konkrétnej potreby a problémov pri hľadaní kvalifikovaných odborných pracovníkov a špecialistov na trhu práce. Prístupov k duálnemu vzdelávaniu je určite viac, avšak na Slovensku chýba jasný rámec a norma, ktorá by pre školy, vzdelávacie inštitúcie i podniky priniesla jasné pravidlá. Duálne vzdelávanie treba aplikovať plošne s výnimkou gymnázií, teda na všetky stredné odborné a učňovské školy. Hoci prioritou sú technické profesie, vzdelávanie pre prax a v praxi by malo byť požiadavkou pre všetky profesie. A, samozrejme, nesmieme zabúdať, že potrebujeme nadobudnúť skúsenosti, ako bude zavedenie týchto prvkov duálneho vzdelávania fungovať v slovenských reáliách. Tento proces bude tiež potrebné neustále vyhodnocovať a vylepšovať.

Kto by mal mať na urýchlení zavádzania duálneho vzdelávania do praxe najväčší záujem?

Iniciatíva by mala jednoznačne vychádzať od zástupcov priemyslu, teda od zamestnávateľov nezávisle od veľkosti. Následne do hry vstupujú funkčné profesijné organizácie alebo zamestnávateľské zväzy a jasná štátna koncepcia, najmä vstup rezortov školstva, financií, hospodárstva a práce, sociálnych vecí a rodiny. V neposlednom rade musia participovať vzdelávacie inštitúcie, pričom nejde len o štátne školy, ale aj o súkromný sektor, ktorý napríklad v Nemecku a Rakúsku zohral v tomto smere významnú rolu. Úspech je podmienený zhodou všetkých strán.

Ak sa do konca roka podarí po konštruktívnej verejnej diskusii prijať kvalitný zákon o odbornom vzdelávaní, mohlo by z hľadiska kvality pracovnej sily dôjsť na trhu k podstatnej zmene. Dnešný systém odborného vzdelávania a aktuálne študijné odbory sú často morálne zastarané a nezodpovedajú aktuálnym potrebám priemyslu. Pri správnom nastavení systému duálneho vzdelávania na úrovni stredných škôl a zavedení nových študijných odborov zodpovedajúcich aktuálnym potrebám by absolventi v roku 2019 a 2020 mohli vstúpiť na trh práce pripravení pre konkrétne pracovné pozície.

Ak sa na duálne vzdelávanie pozrieme z pohľadu friem, sú pripravené absorbovať záujem o vyučovanie študentov?

Určite áno. Zamestnávatelia si uvedomujú hlavné prínosy. Vedia, že získajú vedomostne a najmä prakticky pripravených zamestnancov. Odpadnú im náklady a čas potrebné na zapracovanie nových pracovníkov. Otvorená je však otázka dodatočných daňových úľav napríklad v prípade, ak študent po skončení školy získa zamestnanie vo firme, kde praxoval. Výrazný benefit sa očakáva aj z hľadiska prílevu zahraničných investícií, pretože investori získajú pracovnú silu kvalifikovanú podľa medzinárodných noriem a štandardov.

Bude pre naštartovanie duálneho systému vzdelávania u nás potrebné tzv. špecializované poradenstvo/tútorstvo pre znásobenie efektu celej reformy?

Hoci súkromný sektor má v otázke duálneho vzdelávania rovnaký vzor a podobné ciele ako štát, pravdou je, že súkromný sektor občas vie byť rýchlejší a pružnejší. Ak chceme prenášať zahraničné know-how, musíme byť kapacitne a jazykovo vybavení a musíme rozumieť pravidlám, na ktorých základe duálne vzdelávanie funguje. Súkromný sektor môže pri urýchlení celého procesu zohrať výraznú úlohu. Opakujem však myšlienku, že tento proces sa musí udiť v dialógu s príslušnými ministerstvami, stavovskými organizáciami, obchodnými komorami a priemyslom.

Zhovárala sa ZUZANA KOVÁČOVÁ,
EPPP — Európske partnerstvo pre verejné stratégie